de buitenlandsche Gereformeerde Kerken in Frankrijk, Zwitserland en elders, beantwoordt de eeredienst dan ook volkomen aan de liturgie. Ge behoeft, wanneer ge daar een godsdienstoefening bijwoont, de liturgie maar op te slaan en ge weet precies, hoe de eeredienst verloopen zal. Gesteld echter dat een vreemdeling onze Kerken bezocht, en nu, om onzen eeredienst te volgen, de liturgie achter de psalmen opsloeg, dan zou hij met verbazing opmerken, dat soms niet één stuk van deze liturgie gebruikt wordt en dat de eeredienst geheel anders is ingericht, dan onze liturgie hem aangaf. En hij zou terecht vragen, waartoe toch deze liturgie dient, wanneer ze niet wordt gevolgd?

De uitvlucht, die men gewoonlijk hoort, wanneer men hierop wijst, dat het gebruik van de andere formulieren, voor de Bediening der Sacramenten, wel gebiedend is voorgeschreven en dat onze Kerken zich aan deze formulieren dus te houden hebben, maar dat dit niet geldt ten opzichte van het eerste gedeelte onzer liturgie, dat alleen gebeden bevat, waarvan het gebruik aan ieder vrij is gelaten, en die eigenlijk alleen dienen voor minder ervaren predikanten of jonge candidaten,— is èn feitelijk èn historisch onjuist. Ze is feitelijk onjuist, want het is niet waar, dat dit eerste gedeelte onzer liturgie alleen maar zekere gebeden bevat; de bedoeling van dit deel onzer liturgie is wel degelijk, gelijk we een volgend maal zullen aantoonen, om een volledig voorschrift te geven, hoe onze eeredienst behoort plaats te hebben, en dit voorschrift is niet door de opstellers onzer liturgie gekozen, maar berust op de besluiten onzer Nationale Synodes. En in de tweede plaats is het ook historisch niet juist, dat dit deel „onzer liturgie" aan de vrijheid der Kerken is overgelaten en daarom principieel een ander karakter zou dragen dan de formulieren voor de Sacramentsbediening. Want de Synode van Dordrecht in 1574, aan welke we in hoofdzaak onze liturgie te danken hebben, zooals ze thans is saamgesteld, heeft uitdrukkelijk bepaald, dat „alle dienaren eenerlei vorm van openlijke Kerkgebeden zullen gebruiken", en daarvoor verwezen naar de „gebeden in den Catechismus vervat". En indien men meent, dat het gezag dezer Synode niet hoog genoeg staat, dan lette men er op, hoe de beroemdste onzer Nationale Synodes, de Synode van Dordt in 1618/1619, officieel verklaard heeft, om aan alle misverstand een einde te maken, welke stukken van onze liturgie een publiek gezag hadden: dat de Nederlandsche liturgie omvat *„de publieke gebeden*, de formulieren voor de bediening der Sacramenten enz." en bepaald heeft, dat deze liturgie, na herzien te zijn, gevoegd zou worden bij de *publieke geschriften*, d. w. z. bij de belijdenisschriften onzer Kerken. Eenig onderscheid tusschen deze publieke gebeden en de andere stukken van onze liturgie heeft de Synode dus niet gemaakt; ze staan volkomen op één lijn en zijn met gelijk gezag bekleed.

Nu kan men ten opzichte van dit vraagstuk tweeerlei standpunt innemen. Men kan van oordeel wezen, dat de regeling van den gewonen eeredienst en van de publieke gebeden moet worden overgelaten aan de plaatselijke Kerken of aan het goedvinden van den predikant; dat voorts het gebruik van formuliergebeden is af te keuren en alleen het vrije gebed behoort te worden toegelaten; maar dan eischt de waarheid en oprechtheid ook, dat dit eerste deel van onze liturgie *geschrapt* worde, want een doode letter, een historische antiquiteit, een paradestuk, dat door niemand gebruikt wordt, behoort in onze liturgie niet thuis. Of wel, is men van oordeel dat onze Kerken, evengoed als ze dit voor den dienst der Sacramenten hebben gedaan, ook algemeene regelen hebben te geven voor den openbaren eeredienst en de daarbij te gebruiken gebeden, dan behoort de Synode ook te zorgen, dat ze zulk een liturgie ons geeft, die met de werkelijkheid overeenstemt, die door onze Kerken wordt gebruikt en die dus geen schijn maar waarheid is.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij ondergeteekende en in hartelijken dank ontvangen: van den heer D. Top, Amsterdam, gecollecteerd onder lett. G. H. M. *f* 1.

Dringend verzoeken wij onzen scholen te gedenken.

DS. J. H. HOUTZAGERS.
Kootwijk. *voorzitter.*

Teestafel.

1. A. ROORDA, v. d. m. te BREDA. HET BOEK ESTHER voor de Gemeente verklaard. Uitgave van het Tractaatgenootschap „Filippus". 1912. ESTHER is een van die Schriften des O. V.'s, waarvan zooal niet de inhoud, dan toch de beteekenis in het bewustzijn der Gemeente minder diep is doorgedroogen.

Toch is die beteekenis niet gering.

Ook dit Bijbelboek wijst ons op de bijzondere leidingen van God met zijn volk. Het draagt zeker een eigenaardig karakter, maar juist „dit anders zijn dan andere boeken der Heilige Schrifturn" heeft DS. ROORDA aangetrokken.

Reeds vroeger had hij er bijbellezingen over gehouden en later heeft hij er artikelen over geschreven in de GRONINGER KERKBODE. Thans, nu DS. ROORDA predikant te BREDA is, heeft hij deze artikelen een onderdak bezorgd in dit zijn boek.

Metterdaad hebben wij hier een echt Gereformeerde Schriftstudie.

ROORDA's ESTHER is een populaire en daarbij practikale verklaring van dit, naar de schrijver terecht zegt, „maar al te weinig gekende" stuk uit onzen Bijbel. Deze zijn nauwgezette arbeid kan er zeker toe bijdragen om den schat van leering, vermaning en vertroosting, die ook in dit gedeelte van Gods Woord ligt, voor de Gemeente des Heeren te ontsluiten.

2. EDUARD BARDE. Kommentaar op de HANDELINGEN DER APOSTELEN, vertaald door DR. G. KEIZER. Kampen, J. H. Kok, 1910.

Ook DR. G. KEIZER, dienaar des Woords bij de Gereformeerde Kerk te TIEL, is een van die predikanten onzer Kerk bij welke, te midden van de ambtelijke werkzaamheid, de liefde voor het wetenschappelijk bedrijf niet is verstikt. Te TIEL, om zijn meer dan gewone kanselgaven, 'n geliefd prediker en, om zijn urbaniteit en herderlijke trouw, een zeer gewaardeerd pastor, heeft hij niet alleen den tijd weten te vinden, maar ook den lust en de vaardigheid weten te behouden voor wetenschappelijke studie. Hem is, om een woord van v. OOSTERZEE te gebruiken, „de laurier geen papaver geworden".

De lauwerkrans, dien hij zich eens verwierf met zijn promotie tot doctor Theologiae, heeft op hem niet de uitwerking gehad van 'n slaapbol.

En deze doctor is ook als dominee een beoefenaar van de wetenschap gebleven.

Ook waar DR. KEIZER als man van wetenschap optreedt is dat steeds in het kleed der bescheidenheid. Dit nu is zeker een kleed, dat, evenals het kleed der ootmoedigheid, den christen altijd en overal past (1 Petri 5 : 5), al is het in onze dagen van opzichtigheid ook niet bepaald 'n mode-kleed.

Bedoelde bescheidenheid nu komt ook weer uit in het werk, dat hier voor mij ligt, in deze vertaling van BARDE'S commentaar, waarvan KEIZER schrijft: „De afwijking in den vorm en de aanvulling in de noten, die ik mij veroorloofde, zijn niet van dien omvang, dat ik meende te mogen spreken van eene bewerking van BARDE'S verklaring".

Het wil mij toch voorkomen, dat hier van een „bewerking" te spreken er best meê door had gekund en allerminst aanmatigend zou zijn geweest.

Aangemoedigd, door de waardeering, die zijn vertaling van GODET's kommentaar op I KORINTHE ontving van de zijde dergenen wier oordeel, als mannen van gezag en naam, door hem op hoogen prijs werd gesteld, besloot DR. KEIZER, zooals hij in zijn VOORWOORD zegt, ook dezen kommentaar in Nederlandsch gewaad te steken.

De N. T'ische exegese behoort niet tot mijn professie, maar, voorzoover ik kan oordeelen, heeft KEIZER met deze bewerking van BARDE's verklaring op de HANDELINGEN, de Hollandsche literatuur op uitlegkundig gebied verrijkt.

Het werk van EDOUARD BARDE, die in 1905 te GENEVE stierf, waar hij sedert 1879 professor was aan het ORATOIRE in de exegese van het N. T., is de vrucht van 'n arbeid van vele jaren. Zijn commentaar is de nadere uitwerking van een college, dat hij tot viermaal toe aan zijn studenten gaf en draagt een streng wetenschappelijk karakter.

Het standpunt van deszen Zwitserschen theoloog, wiens leven is beschreven door FRANCIS CHAPONNIÈRE in diens NOTICE BIOGRAPHIQUE, GENÈVE A. JULIEN 1905, en aan welk geschrift door Dr. KEIZER de gegevens zijn ontleend ter introductie van den buitenlandschen geleerde bij ons publiek, — zal voor onze lezers duidelijk worden, door dit citaat uit het VOORWOORD: „Welk standpunt hij innam", zoo heet het daarin op pag. VII, „is niet moeilijk te gissen als wij lezen „dat zijn exegetische en historische verhandelingen nog al eens verzet vonden, zelfs bij de mannen „de la droite", omdat BARDE niet gunstig genoeg gezind was jegens de nieuwste gegevens op het terrein der *„science Scripturaire"*. „Hij is er ons te liever!" — voegt DR. KEIZER daar aan toe.

Met de vertaling van deszen commentaar „van positieve zijde" is, aan wie onder ons tot de bediening des Woords zijn geroepen of er zich op voorbereiden, zeer zeker een uitnemende dienst bewezen.

Doortedringen toch in den zin van het oorspronkelijk werk, is aan den Vertaler, wien het aan *l'esprit de la langue* zeker niet ontbreekt, mogen gelukken, en de gedachten van den Franschen schrijver tegenover wien hij met zooveel piëteit is vervuld, heeft hij in vlot en toch gesoigneerd Hollandsch terug gegeven. Dat zulk een vertaling ten onzent in een behoefte voorziet, zal duidelijk worden, indien men bedenkt, dat hier al niet veel meer is dan de Hollandsche vertaling van CALVIJN op de HANDELINGEN en VAN ANDEL'S populaire toelichting op dit Bijbelboek. Daarbij komt dan nog, dat, om nog eens met DR. KEIZER te spreken, juist deze „wetenschappelijke verklaring van positieve zijde" een tegenwicht kan vormen met veel van hetgeen door wijlen PROF. VAN MANEN ten onzent van „moderne zijde" is geschreven in diens PAULUS, I. de Handelingen der apostelen, LEIDEN, E. J. Brill 1890.

Op grond van eigen ervaring, kan ik KEIZERS bewerking van den commentaar van BARDE dan ook als een zeer bruikbaar hulpmiddel bij de exegetische studie aan onze predikanten en studenten aanbevelen.

3. DR. J. VAN LONKHUYZEN. GEZONDEN MET DEN NAAM EN IN DEN NAAM. Eerdmans—Sevensma Co., Uitgevers Grand Rapids, Mich. 1911.

Dit is de intreepredikatie, waarmee onze DR. VAN LONKHUYZEN zich in AMERIKA onlangs aan de Gemeente van ALPINE AVENUE, te GRAND RAPIDS, heeft verbonden.

Het woord van Exodus 3 : 14b: Alzoo zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden! — dat al meer als tekst van 'n intreepreek dienst heeft gedaan, is ook door VAN LONKHUIJZEN tot dit doel gebruikt.

Na een korte verklaring waarin hij tot zijn thema komt: de zending met den Naam en in den Naam, — ontwikkelt hij daar dan uit, dat deze zending:

Licht verspreidt waar donkerheid is; kracht geeft waar zwakheid is; en hulp schenkt waar nood is.

Uit een oogpunt van homilitiek, zou ik zoo zeggen, nog zoo kwaad niet.

Het voorbeeldige van deze intreëpreek dunkt mij, dat de prediker zeer weinig van zich zelf spreekt.

Ook in de „toepraken", die er zoo bijhooren, is een soberheid betracht, die weldadig aandoet.

Bij den passus: „En al ben ik geen overtuigd voorstander van de *Sabbathschool* voor kinderen uit Geref. gezinnen, die ook de Christelijke school bezoeken" enz., — mocht ik zoo denken, dat heb ik meer gehoord en van m'n leven ook wel nagesproken. Maar, de praktijk heeft mij geleerd, dat ook dit weer veel te absoluut is en daarom zeg ik het nu nooit meer. Er zijn toch gevallen, ook bij Gereformeerde gezinnen, dat er van het godsdienstonderrricht der kinderen door de ouders niet veel terecht komt, en al ontvangen zij dan ook godsdienstonderricht op de Christelijke school, toch blijft er een leemte. In die leemte dan, althans te trachten, door 'n Zondagsschool te doen voorzien, acht ik allerminst ongeoorloofd.

Overigens is deze intreepreek van dien aard, dat ik mij levendig kan voorstellen, dat de Gemeente van ALPINE AVENUE er bij haar nieuwen, zoo pas uit Nederland gekomen herder en leeraar op aandrong, zijn gesproken woord in het gedrukte woord vast te leggen.

G.

Vereenigingsleven.

TWEE GIDSEN.

Een tweetal jaren geleden deed de heer J. Bootsma, onze zoo gunstig bekende, actieve Haagsche drukker-uitgever, in een weelderig kleed verschijnen zijn „Het Werk der Barmhartigheid", beschrijving van de stichtingen in Nederland en Nederl. Indië, waar Christelijke *barmhartigheid* geoefend wordt. Met deze uitgave zette hij een eersten stap op een goeden weg, op welken hij nu kort geleden zelf ook den tweeden zette, door het licht te doen zien zijn „Christelijke Arbeid", zijn officieelen gids van stichtingen en vereenigingen, die in Nederland en Nederlandsch-Indië Christelijken *arbeid* verrichten. De beide uitgaven verschillen hierin, dat de laatste, nu daar gelaten dat ze tot op heden bijgewerkt is, in dien zin veel uitgebreider is, dat ze zich niet tot de Christelijke barmhartigheid bepaalt, maar ook anderen Christeluken arbeid een bespreking waardig keurt, al is het dan ook, dat ze nog niet geheel op volledigheid bogen kan. Verschil tusschen de beide uitgaven is er óók in dit opzicht, dat de laatste wat minder weelderig is dan de eerste, al is ze o.a. ook als deze rijkelijk geïllustreerd.

Intusschen is sedert het verschijnen van de laatste editie van 's heeren Bootsma's boek het wel dááruit gebleken, hoezeer behoefte bestond aan een dergelijk werk, dat — nu enkele dagen geleden — een concurreerend werkje van de pers kwam, waarop we niet nalaten willen, hier eveneens de aandacht te vestigen. DS. M. J. van der Hoogt toch stelde een werkje samen, dat tot titel draagt „Unus in Uno" en wil zijn een gids op het terrein van den Christelijken arbeid in al zijn vertakkingen, en werd uitgegeven door Otto de Waal te Alkmaar. Alle werk, dat in de positieve belijdenis van den Christus der Schriften zijn uitgangspunt vindt, wenscht de samensteller in dezen gids vermeld te zien. Het „Unus in Uno" (een in den eenen Christus) naar Gal. 3 : 28b koos hij daarom als motto. De gids wordt (als we het goed begrijpen kosteloos) toegezonden aan alle notarissen die op de hoogte moeten zijn met de officieele titels onzer vereenigingen, in verband met de legaten, enz.; aan alle predikanten, die om begrijpelijke redenen steeds moeten kunnen voorlichten inzake vragen omtrent vereenigingen voor Christelijken arbeid; aan alle hoogleeraren, die ook licht geroepen kunnen zijn tot het geven van zeodanige voorlichting; aan alle hoofden van Christelijke scholen, opdat voor zooveel noodig op onze scholen de kinderen met den Christelijken arbeid bekend worden gemaak; aan alle redacties van Christelijke bladen; aan alle corporaties, die in den gids worden genoemd; aan alle belangstellenden, die er om vragen; en dat alles tezamen tot een maximum van 5000 ex.

We verheugen ons van harte over het verschijnen van de beide genoemde werkjes, maar hebben toch eenige bedenking, wijl er hier twee uitgaven zijn, die geheel dezelfde strekking hebben en in geheel dezelfde behoefte, die ongetwijfeld van ernstigen aard was, voorzien, zoodat ze in zeer sterke mate elkanders concurrenten zijn; wat wel eens tengevolge kon hebben, dat geen van beiden het op den duur kan volhouden. Gevraagd mag dan ook, of er geen reden en geen mogelijkheid is, de beide uitgaven samen te smelten, ten einde ze zoodoende voor ons vereenigingsleven, hetwelk met haar bestaan zeer is gebaat, te behouden. Ons dunkt, dat zou bovendien kunnen dienen om de leemten, die beide uitgaven hebben, weg te nemen. „Unus in Uno" is in dien zien vollediger, dat het meer vereenigingen vermeldt dan „Christelijke Arbeid", en is veel „overzichtelijker", maar dit laatste heeft weer voor, dat het van een bepaalde vereeniging veel meer bijzonderheden vermeldt.

Zoowel het een als het ander willen we door voorbeelden illustreeren. Wat het voordeel aangaat, hetwelk „Unus in Uno" oplevert, zij erop gewezen, — het geschiedde elders in de pers ook reeds —, dat in dezen gids o. a. de Christelijke pers genoemd wordt, die in „Christelijke Arbeid" niet vermeld is, schoon zij toch gerekend mag worden Christelijken arbeid te verrichten.

Wat anderzijds de meerdere uitvoerigheid van laatstgenoemd werk betreft, hiervan willen we een voorbeeld aanhalen, waarvan niet gezegd kan worden, dat het actualiteit mist. Bij de behandeling der Indische begrooting werd toch ter sprake gebracht de belangrijke arbeid van de Rijnsche zending, die ook hier nog wel eens genoemd worden mag, nu zulk een ongezochte gelegenheid zich daartoe biedt. Wat ligt er meer voor de hand, dan dat men, de verslagen der Kamervergaderingen lezende, een handboekje als de nu onlangs gepubliceerde opneemt, om daarin het een en ander te lezen over den arbeid dier zending. Doet men dat, en neemt men eerst „Unus in Uno" op, dan vindt men daarin den juisten naam (met het oog op testamentaire beschikkingen), de bestuurssamenstelling en den naam van het orgaan der vereeniging — of wel van de Amsterdamsche hulpvereeniging. Datzelfde vinden we ook in „Christelijke Arbeid", maar dáár vinden we bovendien nog vermeld, dat het Rijnsche Zendingsgenootschap in Ned. Indië zijn arbeidsvelden heeft op Borneo, Sumatra, Nias, Mentawei en Enggano. Op Borneo zijn 14 Europeesche arbeiders; op Sumatra een 55-tal, waaronder 2 zendeling artsen, benevens een 13 tal zendingszusters, werkzaam bij ziekenverpleging of onderwijs; op Nias 22 zendelingen en 1 zendingszuster; op Mentawei en Enggano 2 zendelingen. Over het ziekenhuis te Pea-Radja en het melaatschen asyl Huta-Salem vindt men elders in het boek nog nadere bijzonderheden. Kweekscholen zijn gevestigd te Baudjermasin (Borneo) met 22 leerlingen, te Si Poholon (Sumatra) met 106 leerlingen; te Narosmonda (Sumatra) met 59 leerlingen, te Ombolata (Nias) met 37 leerlingen. Te Lagoeboti is een ambachtsschool met 42 leerlingen. Het gewone onderwijs omvat op Borneo 31 scholen met 1322 leerlingen, op Sumatra 494 scholen met 27485 leerlingen, op Nias 92 scholen met 4357 leerlingen en op Mentawei en Enggano 6 scholen met 270 leerlingen. Voor Ned. Indie gaf het Rijnsche Zendingsgenootschap in 1910 *f* 176.997.48 uit; uit Nederland werd slechts *f* 16.600 59 aan bijdragen ontvangen.

Ziedaar wat de gidsen ons mededeelen over de Rijnsche zending, over welke dezer dagen in de Tweede Kamer zoo smalend gesproken werd. Slaan we echter nog eens iets op. Gesproken werd toch dezer dagen in de Kamer ook over de scholen op de Sangir- en Talauereilanden, en we hebben dus alle aanleiding, ook daarover in onze gidsen iets op te zoeken. Bevonden wordt daarbij, dat „Unus in Uno" wel eenigszins uitweidt over het „comité ter voorziening in de godsdienstige behoeften van de gevestigde Inlandsche Protest. Christengemeenten op de Sangir- en Talauereilanden" en precies het standpunt van het comité uiteenzet, maar dat „Christelijke Arbeid" meer biedt wat men in een geval, als gesteld werd, vooral graag weten wil, zooals b.v. dat op de Sangireilanden een 100-tal scholen worden geleid door 112 hoofd- en hulponderwijzers en op de Talauereilanden 31 scholen door 58 hoofd- en hulponderwijzers. De eilandengroepen worden resp. bediend door 8 en 4 dienaren des Woords. De beide groepen hebben samen een kweekschool te Kaloewatoe voor de opleiding van voorgangers-onderwijzers. De uitgaven van het comité bedroegen in 1910 *f* 52.434 81.

Dat dergelijke zaken nagegaan moeten worden door wie met onzen Christelijken arbeid meeleeft, komt telkens voor. Nu de beide gidsen er zijn, zal niemand ze dan ook meer willen missen, want ze geven veel gemak en zijn bijzonder geschikt om het Christelijk publiek met onze verschillende vereenigingen te doen meeleven. Echter heeft nòch de eene, nòch de andere uitgave het menschelijkerwijs volmaakte bereikt. Konden de goede eigenschappen van de beide gidsen vereenigd worden in één uitgave, dan zou inderdaad iets geschapen worden, dat alleszins voortreffelijk zou mogen worden genoemd.

Officieele Berichten.

ARGENTINIE. BUENOS-AIRES. Het adres van den kerkeraad der Ned. Geref. Kerk te Buenos-Aires is voortaan:

DS. A. C. SONNEVELDT.
Calle Herrera 1572. Barracas al Norte.

PERNIS. Heeren collectanten die met eenige kans van slagen bij de leden der Geref. Kerk alhier wenschen te collecteeren, worden in hun eigen belang verzocht, daarvan minstens drie weken te voren kennis te geven aan den kerkeraad.

C. HOOGENDORP, *scriba.*

Classe Barendrecht.

De heer Jac. v. Nes, van Rijsoord, theol. cand. aan de Vrije Universiteit, is door de classe Barendrecht praeparatoir onderzocht en met alle stemmen beroepbaar verklaard voor de Geref. Kerken in Nederland.

Op last der classe Barendrecht:

J. G. KUNST, *actuarius.*

Barendrecht, 13 Dec. 1911.

Kort verslag van de vergadering der Geref. Kerken in de classis Almkerk, gehouden 30 Nov. 1911 te Nieuwendijk.

Art. 1. Namens de roepende kerk Werkendam A opent ouderling van Oord de vergadering, laat zingen Psalm 119 : 3, leest 2 Tim. 2 en gaat voor in gebed.

Art. 2. De credentiebrieven worden nagezien en in orde bevonden. De kerk van Werkendam B heeft eene instructie. De kerken van Andel en Giessen zonden eenen diaken, aan wie keurstem wordt verleend.

Art. 3. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: DS. Goedbloed praeses, DS. Bosch assessor, DS. van Rennes scriba.

Art. 4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen, en na enkele opmerkingen, goedgekeurd.

Art. 5. Ingekomen een schrijven van DS. Rispens van O.-Pekela, waarin hij in hartelijke bewoordingen afscheid neemt van de classis Almkerk. Besloten wordt hem een schrijven te zenden, waarin hem dank betuigd wordt voor bewezen diensten.

Art. 6. DS. Bosch brengt rapport uit, dat de stukken betreffende de roeping van DS. Rispens naar O. Pekela in orde zijn bevonden en dat de kerken van Almkerk en Nieuwendijk de acte van ontslag hebben geteekend. Een ander rapport zal in besloten vergadering worden behandeld.

Art. 7. De bespreking over de conclusies van het consulentschap wordt uitgesteld tot eene volgende vergadering.

Art. 8. In plaats van DS. Rispens wordt tot dep. ad. ex. benoemd DS. de Jonge en tot kerkvisitator DS. van Rennes. DS. Goedbloed wordt als secundus aangewezen.

Art. 9. De kerk van Werkendam B vraagt en krijgt verlof om DS. Kamper van Haastrecht voor de tweede maal te beroepen.

Art. 10. De kerken van Werkendam A en B vragen een consulent. Als zoodanig worden aangewezen voor kerk A DS. Goedbloed, voor kerk B DS. de Jonge.

Art. 11. De collecten voor Theol. school en hulpbehoevende kerken worden geïnd.

Art. 12. De cand. G. J. Pontier, ber. pred. te Waardhuizen, wordt, na peremptoir examen, met algemeene stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten.

Art. 13. DS. Bosch brengt rapport uit over eene zaak uit de kerk van Werkendam A. Dit rapport wordt goedgekeurd en deputaten dank betuigd.

Art. 14. Bij onderzoek naar art. 41 vraagt en ontvangt de kerk van Meeuwen advies der classis.

Art. 15. Regeling vacatuurbeurten: Giessen-Rijswijk, 3 Dec. DS. van Rennes, 24 Dec. DS. van der Zanden, 14 Jan. DS. Bosch, 4 Febr. DS. Goedbloed, 25 Febr. DS. de Jonge, 17 Maart DS. Pontier.

Art. 16. Een volgend kwartaal zal er worden gecollecteerd voor Theol. Fac. aan de V. U. en Evang. arbeid in N.-B. en L.

Art. 17. Ouderling Jungerius betuigt namens de kerk van Waardhuizen den kerken der classis dank voor hulp in den predikdienst.

Art. 18. Een volgend maal zal worden vergaderd te Almkerk 21 Maart 1912. Aanvang 9 uur. Roepende kerk de kerk van Almkerk.

Art. 19. DS. Goedbloed gaat voor in dankgebed en sluit de vergadering.

Namens de classis,

G. M. VAN RENNES, *scriba.*

Buitenland.

Noord-Amerika. Millennial Dawnism. Millennial Dawnism is één van de vele godsdienstige bewegingen van onzen tijd. Aan het hoofd van deze beweging staat pastor Russell. Door verspreiding van litteratuur en door prediking weet deze man Russell velen te verleiden. Want een verleider is hij, die ons doet denken aan wat Jesus sprak aangaande „wolven in schaapskleederen". Hij reist in groote statie het land door, verkondigende zijne verderfelijke leer. Zelfs in heidensche landen tracht hij discipelen te maken.

Te gevaarlijker is deze man, omdat hij bij de leugen nog zooveel waars weet te zeggen, en zelfs de leugen in het kleed der waarheid voordraagt. Daarom is eene waarschuwing voor Mellennial Dawnism en pastor Russell zeker niet overbodig, en eene korte opgave van wat hij leert, kan dienen om de oogen te openen voor het gevaar, dat van dezen kant dreigt.

1. Geloochend wordt de leer der Drie-eenheid.
2. Ontkend wordt, dat Jezus Christus voor zijne vleeschwording God was.
3. Hij leert, dat Christus slechts een geschapen geest was.
4. Bij de vleeschwording hield Hij op een geest te zijn en werd de tweede Adam.
5. Als de tweede Adam had hij slechts eene natuur.
6. Zijne menschelijke natuur werd vernietigd aan het kruis.
7. Hij is niet opgestaan in hetzelfde lichaam waarin Hij stierf.
8. Het lichaam, waarin Hij stierf, is mogelijk opgelost in gas.
9. Het lichaam, waarin Hij na zijn dood verscheen, was niets anders dan eene tijdelijke stoffelijke verschijning, welke eindelijk werd opgelost.
10. Jezus Christus is nu geen mensch.
11. De „Mensch Christus Jezus" bestaat niet meer.
12. Jezus Christus is nu een on- als een zichtbaar, geestelijk wezen.
13. In 1874 kwam Hij in de wereld als een zichtbaar geestelijk wezen.
14. Het „Millennium" begint in 1914.
15. Al de dooden buiten Christus zullen alsdan opgewekt worden.
16. Al de onrechtvaardige en goddelooze dooden zullen opgewekt, en rein en volkomen gemaakt worden, gelijk Adam voor den val.
17. Al de onrechtvaardige en goddelooze dooden zullen een tweede gelegenheid ontvangen, n.l. om zich te beteren en te gelooven.

Deze, en meer andere dergelijke onbijbelsche leeringen vormen het stelsel van Millennial Dawnism. De kern van het evangelie van Jezus Christus is uit dit stelsel verdwenen. Het is een leugenleer, zooals er vele zijn in onzen tijd, en waardoor de duivel vele menschen in zijne strikken weet te vangen.

Mr. Russell heet nu „pastor of Brooklyn Tabernacle"; maar zijn „tabernacle" is een andere dan waarin Rev. Talmage vroeger predikte.

Preeken van pastor Russell verschijnen wekelijks in vele van de voornaamste dagbladen in ons land, vaak onder den titel: „People's Pulpit".

Andere namen, die dienst doen, om de literatuur van Mellennial Dawnism aan de markt te brengen, zijn: „Bible House", „Tract Society", „Watchtower", „Helping Hand in Bible Study". In sommige plaatsen ziet men eene meeting aangekondigd van de „Russell Bible Class", welke ook eene Russell meeting is. Zulke schuilnamen worden gebruikt, om Christenen onwetend onder den invloed van „pastor Russell" te brengen.

Gemengd Nieuws.

De »Coranet«. Wij lezen in de *Wachter*:

Sedert een jaar kruiste een geheimzinnig schip, de »Coranet« genaamd, over den Atlantischen Oceaan.

Het was een schip van geestdrijvers: een godsdienstige secte onder leiding van een zekeren Sandford, die zich een tweede Elia noemde, en aan zijn dwaze volgelingen het beloofde land zou toonen.

Hij zocht het niet in Azië maar in den Atlantischen Oceaan; het schip verliet de Amerikaansche haven, en de menschen, die het schip naoogden, schudden het hoofd.

Het schip werd herhaalde malen gepraaid; het gewenschte land was nog niet gevonden; maar de dwepers maakten van de gelegenheid gebruik, om levensmiddelen te krijgen.

Er waren 55 volgelingen van dezen valschen Profeet aan boord; het was een oude kast van een schip; geheel onzeewaardig. En van den mast woei gemeenlijk de noodvlag; misschien de eene verstandige daad van deze menschen.

Zoo zette dit zonderlinge schip dan zijn onderzoekingstocht voort, al bedelend langs de breede heirbanen der groote stoomschepen, opdat de schepelingen niet van honger omkwamen. En verleden week is het, na een jaar zwervens, te Portland, Mc., binnengesleept.

Nauwelijks was het schip binnen, of de politie ging aan boord, om Sandford in hechtenis te nemen, onder beschuldiging van berooving en oplichting zijner volgelingen.

Het bleek, dat alle opvarenden zich in een treurigen toestand bevonden. Tijdens den kruistocht waren zeven van hen reeds overleden; de overigen, die nu te Portland aankwamen, bleken uitgeput van ellende en gebrek aan voedsel — de bedelaar van de zee, zooals het schip door de zeelieden genoemd werd, had in de laatste maanden blijkbaar geen gevers ontmoet.

Men verbaast zich in Portland, dat dit wrak het nog zoo lang heeft uitgehouden.

Een eigenaardigheid is het, dat er gemeenschap van goederen bestond bij deze ongelukkingen, terwijl Sandford zich meester maakte van de bezittingen zijner volgelingen.

Daarom zit hij thans dan ook achter slot en grendel.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

GELOOF EN MOED.

XIII.

(*Slot*).

Op Kerstmorgen zag men van allen kant de menschen uit den omtrek zich naar de kerk begeven. Het weder was traai en er lag geen sneeuw, iets wat in die streek, met slechte of in 't geheel geen wegen, van veel beteekenis was.

Vergezeld van Holmes en andere vrienden, ging Gilpin op den bepaalden tijd naar het kerkgebouw. De koster-onderwijzer, van wien wij reeds vroeger spraken, wachtte hem. De leeraar sprak met hem het noodige af en ging toen het voorgedeelte van de kerk binnen, waar de predikstoel stond. Het lagere, later bijgebouwde bevatte de plaatsen voor de hoorders.

De dienst in de Engelsche kerk bracht mede, dat de leeraar niet dadelijk de preekstoel beklom, maar eerst nog een poos beneden bleef, om iets uit de Schrift voor te lezen, waarop de gemeente antwoordde. Daar 't nog vroeg was, zette Gilpin zich een oogenblik neder en liet zijn oogen gaan over de vergadering, die tot zijn blijdschap al talrijker werd.

Terwijl hij dit deed, viel zijn oog op iets, dat aan de lage zoldering hing en dat hij zeker wist, daar vroeger nooit gezien te hebben. Hij wendde zich tot den koster en vroeg deszen wat daar hing.

„'t Is een handschoen", antwoordde deze.

„Een handschoen?" vroeg Gilpin verbaasd. „Waartoe moet dat dienen?"

„Dat beduidt een uitdaging", was het antwoord. „Zoo ik hoor wierpen de ridders vroeger